

Petita història del carrer d'Ullà (i II)

Josep Pujol i Senovilla

En el *Llibre de la Festa Major* de l'any passat vaig descriure el que, segons els meus records, fou el carrer d'Ullà de la meva infantesa. Per reconstruir aquests records vaig buscar el suport d'algunes persones que en formaven part i, inevitablement, la conversa derivava cap a personatges que tingueren presència al carrer fora de l'època dels cinquanta. En aquest article deixo constància d'aquestes persones, però abans he de tornar a demanar comprensió per part dels possibles lectors ja que no he fet un escandall exhaustiu conseqüència d'una acurada investigació, sinó que –com he dit– és fruit del record de persones vinculades al carrer; és per això que demano disculpes pels errors i omissions que hi pugui haver.

La primera part d'aquest escrit l'acabava a Fora Portal. Pot semblar estrany que em refereixi a la plaça de Quintana i Combis d'aquesta manera, però aquesta és la denominació que he utilitzat tota la vida; aquest nom provenia del portal que hi havia a la muralla, al final del carrer, del qual partia el camí que es dirigia a Ullà. És lògic, per tant, que la porta s'anomenés Portal d'Ullà i el carrer prengué el mateix nom. Aquesta denominació es va perdre l'any 1883 arran de l'epidèmia de còlera, pesta que s'emportà 250 dels 4.000 habitants del poble; es veu que els veïns de Torroella es van ofendre perquè

la gent d'Ullà havia aixecat barreres per protegir-se de la infecció, i van decidir substituir el nom del carrer pel de Calle del Comercio. L'any 1932, quan morí prematurament l'Alberto de Quintana i de León, el consistori va posar el seu nom a aquesta via urbana. L'any 1936 passà a anomenar-se carrer de la CNT-FAI i, acabada la guerra civil, el nom oficial del carrer fou Calvo Sotelo. Finalment, l'any 1979, amb la vinguda dels ajuntaments democràtics, el carrer d'Ullà va recuperar el nom que la memòria popular havia preservat al llarg d'una centúria.

El carrer d'Ullà, avui
(foto J. Pujol)

Tornarem, per tant, a resseguir el carrer per retrobar personatges anteriors o posteriors als citats l'any passat.

Al local del cafè de la plaça hi havia hagut la botiga de robes de la Putxeta i, després, l'oficina del Banc de Catalunya, un banc de capital català creat l'any

1920 i que va fer fallida el 1932. Després passà a ser el bar Isidre, i quan en Pepet Planas es va fer gran, el va succeir el seu fill Josep. L'àmplia finestra que dóna al carrer va conservar la robusta reixa que havia salvaguardat el banc, fins que l'any 2009, per iniciativa de la fleca Sunyer, el local es va renovar completament i es va convertir en Cafè de la Plaça.

Els que recorden la pastisseria Sastregener, la descriuen amb un ampli aparador en què mai faltava el codonyat ni unes copes amb unes boles vermelles que encuriosien la mainada; també s'hi podien veure flaones, la pasta que havia fet famós aquest local. A l'interior hi havia un llarg aparador paral·lel al carrer de l'Església, darrere el qual el pastisser portava permanentment posada una gorra grega. Després de molt temps tancada, la casa va passar a propietat d'en Josep Pujol que, per diferenciar-se dels altres dos pujols del carrer, s'autoanomenava el senyor Pujol. En Josep era nebot de can Frou i, esperant reeditar el prestigi d'aquells costurers, va obrir-hi una sastreteria que més tard va evolucionar cap als articles de pell. Quan el seu fill Pere va acabar els estudis de cuiner hi va posar un restaurant. Més endavant la Caixa de Girona hi va traslladar les seves oficines i, quan aquesta entitat es va mudar a la plaça dels Dolors, l'ajuntament hi col·locà els serveis econòmics municipals. Després d'un temps buit, actualment hi podem trobar la perruqueria Innova.

L'actual marroquineria Vidal ocupa dues antigues botigues, la que havia tingut en Jaume Mundet i la carnisseria de la Julieta Serra. En el primer local hi havia hagut la perruqueria de la Lola Bordallo, l'armeria Crumols i, finalment, abans que l'ocupés en Jaume, hi havia fet camises a mida la Lluïsa, casada amb el noi de can Serra carnisser. Després de la pastisseria, la Marta Jiménez hi va tornar a posar una perruqueria. Passat el temps, quan la confecció es va començar a imposar als vestits fets a mida, en Sisó Vidal va enviar el seu fill Carles a Barcelona a estudiar confecció en pell, cosa que li serví per obrir aquest negoci. Com que les filles d'en Carles i la Pilar han orientat la seva vida per altres contrades, tot sembla indicar que aquesta nissaga comercial toca a la seva fi.

Un dels edificis que ha sofert més transformació ha estat el Centro. L'antic Teatre Jou, propietat de la família Mascort, ocupava bona part de l'immoble; amb la invenció del cinema a la sala s'hi feien projeccions de cine mut i, per acompanyar la pel·lícula, hi tocava el piano el pintor José Maria Mascort. Al costat de l'entrada els Vidal hi tenien l'antiga sastreteria, i al pis hi havia el Casino. Estem parlant d'una època on la societat estava molt estratificada i cada grup social tenia el seu local: per a la classe més popular hi havia La Lliga; els artesans anaven al Menestral; i els millor situats econòmicament freqüentaven el Casino; de manera que cada capa social celebrava les seves

festes a la seva pròpia sala de ball. El Casino era regentat per en Miquel Cristòfol i la Victorina (posteriorment substituïts per en Pere Gil) i el cafè estava complementat amb una sala de billars, la sala de joc, i com a sala de ball utilitzaven el local del teatre; a tots aquests espais només es permetia l'accés als socis.

Una altra institució amb seu en aquest edifici era l'Ateneu, una entitat cultural amb biblioteca, coral, grup de teatre i publicació periòdica: *Emporion*; les ànimes d'aquesta societat foren el mestre Pere Blasi i mossèn Francesc Viver.

Durant la dècada dels seixanta el complex del Centro va entrar en decadència. Torroella havia tingut tres cinemes, però amb l'arribada de la televisió i la popularització de l'ús del cotxe, el nombre d'espectadors anava minvant, i uns anys després de la desaparició de can Coll, li va tocar el torn al Centro Cine. Per la seva banda, el cafè havia passat a mans d'en Ricard Jiménez (senyor Ricardo), però, en no fer-s'hi renovacions de mobiliari, la seva clientela va disminuir i va acabar essent un bar on el jovent jugava en uns billars, futbolins o ping-pong que cada cop estaven més deteriorats. Amb el tancament del bar, el complex va quedar abandonat durant uns anys; adquirint finalment per la família Geli, als baixos hi feren construir el bar restaurant El Centre i unes galeries que han passat per moltes vicissituds tal com es detalla a continuació.

Al local que feia cantonada amb el carreró s'hi van traslladar l'Alfons Dalfó amb la seva filla, i d'aquesta manera van aconseguir un establiment més espaiós. Quan la Núria Dalfó va marxar de Torroella, l'Ester Paré hi obrí Nins, una botiga de vida efímera amb objectes per a nadons, fins que l'Alfons Dalfó hi tornà a obrir la botiga de roba, ara complementada amb imitacions de joguets antics.

A partir del moment que en Pere Figueras va tancar el restaurant, durant un temps L'Avi Miau ens hi oferí el seu menjar casolà, i com que els productes tradicionals van tenir poc èxit, va ser reemplaçat per un restaurant xinès, L'Asiàtic, de vida més efímera que l'anterior, però no tan curta com la granja que s'hi instal·là per breus mesos.

Pel que fa als locals de les galeries pròpiament dites, hi ha hagut establiments de tota mena. Darrere el restaurant, amb façana al carreró, en Miàs i la Fina Martínez hi varen posar un supermercat i, quan va canviar d'emplaçament, l'ajuntament va ocupar les dependències per posar-hi els serveis socials.

A l'altre cantó del passadís, l'Angi Capell hi va obrir una sabateria per a

mainada, i quan el seu marit, en Tomàs Puig, va deixar el banc, hi va posar una gestoria. Després s'hi instal·là una empresa de neteges anomenada Montse-net i, finalment, ho va comprar en Joan Miranda, que ho té tancat.

Les obres de les galeries les varen fer els germans Alemany que, un cop acabades, van instal·lar la seva seu en el local del fons. Posteriorment es van vendre l'oficina a la Montse Falgueras, que hi instal·là la perruqueria.

Posteriorment la Montse va ampliar el negoci tot adquirint el local del costat: en el lloc on actualment els seus clients hi fan bronze, inicialment en Ramon Esquena hi havia obert una gestoria, que després va traspasar als Teixidor-Castillo.

Abans d'arribar al bar hi ha un darrer local que va inaugurar la Montse Pagès. En Josep Pagès, el sastre de la part baixa del carrer, en veure que ja no es portava la roba feta a mida, va començar a fer confecció i la comercialitzava la seva filla en aquest local. Quan el pare es va jubilar, varen traspasar el negoci a la Clàudia Castillo, que també hi venia roba. Finalment el va adquirir en Xavier, que hi va posar la impremta Tècnica. Crec que només falta destacar que durant un temps, al fons del bar, la Margarita Geli i en Pere Figueres hi havien venut pollastres rostits.

Estiu de 1951: la Quimeta Pericay i l'Alfons, la Tureta i la Rosa i l'Emília de can Pujol paren la fresca (foto Rosa Bou)

Al costat del teatre Jou la Dolors llevantadora, *Dolorettes*, comerciava amb olles de terrissa i també venia gallina. A continuació en Tonet Rigau hi va posar una rellotgeria; en Tonet era bon conversador i als vespres sempre es reunia un grup de gent en el seu local tot celebrant-hi una gran tertúlia. Quan en Tonet va traslladar-se a la plaça de Banyoles, en Fernando Pujol va adquirir el

local per portar-hi la carnisseria; en aquest lloc hi han treballat quatre generacions: en Fernando i l'Emília, en Genís i la Lluïsa, en Fernando i la Riteta, i finalment en Ferran. Quan aquest va considerar que calia modernitzar la botiga es va traslladar a la part baixa del carrer i, de moment, l'antiga carnisseria fa les funcions de rebedor de la casa.

Una senyora anomenada Tona i relacionada amb la parròquia ocupava la casa del costat; allà hi va allotjar mossèn Vilert i mossèn Viver. A continuació s'hi va instal·lar la Maria Pericay, a la qual va seguir la seva filla Quimeta. Quan l'Alfons Dalfó i la Paquita Domènec van heretar el negoci, el reconvertiren per vendre-hi roba, preferentment de dona. Des que van traslladar la botiga carrer amunt, aquest local resta tancat.

Ja es va dir anteriorment que a can Busquets havien tingut botiga de robes i que després tot l'edifici féu funcions d'habitatge¹. Quan en Pere Busquets es va casar amb la Lúcia Mestres, van traslladar la seva residència al carrer de l'Església, i l'edifici va quedar buit. El seu nebot Miquel va aprofitar aquesta circumstància per instal·lar-hi la fruiteria Mestres; recentment en Miquel i la Joana hi han promogut una restauració molt lluïda.

Des de
1880,
dolceria
Batlle
(foto J. Pujol)

La pastisseria Batlle inicialment era més estreta, ja que la meitat de la botiga estava ocupada per la perfumeria de l'Eugènia Simón. L'Eugènia primer es va traslladar a la plaça i, posteriorment, al seu actual emplaçament al carrer Major, on es va transmutar en rellotgeria Díez. Amb aquest trasllat, can Batlle

va prendre la seva forma actual. Des de 1880 aquesta pastisseria ha estat regentada per diferents *Francisco* Batlle, però en Francesc Batlle i Lloret va trencar la tradició familiar i es convertí en arquitecte, i el negoci va passar al seu germà Lluís, que ha sabut conservar les essències familiars. En Lluís ha tingut dos fills: l'Eduard, que a pesar del sobrenom de Xuixu no té gaire tirada per la pastisseria, i el petit, que ha après l'ofici i ja treballa a l'obrador. Com no podia ser d'altra manera, es diu Francesc.

La casa següent era de l'Aurèlia Ribera. Quan va morir va passar a propietat d'en Carles Vidal que, com s'ha dit, tenia la sastreria davant per davant. En Vidal va traslladar a l'altra vorera la botiga, perquè així va poder ampliar el taller, on treballaven un parell de sastres i un munt de cosidores. Com era de llei, a en Carles el va succeir el seu fill Sisó, però aquest procés no es va repetir en la següent generació, ja que el nét, en Carles, es va *plantar* pel seu compte dos portals més amunt. Com que l'altre nét, en Sisó, és dentista, la botiga va decaure i des de fa molts anys resta tancada.

Temps enrere, a la casa del costat hi havia hagut la xocolateria d'en Josep Sala i la Mercè Fortià. El seu fill, en Josep, es va casar amb la Montserrat Galibern i es van traslladar al carrer Ramon Boi, on van tenir tres filles: la Mercè, la Montserrat i la Lluïsa, ja traspassades totes per raons d'edat. Pràcticament no queden records d'aquesta xocolateria, tot i que l'any 1945 l'Isidre Bou encara hi va trobar l'obrador, però és significatiu que fins al darrer moment de la seva vida, les tres germanes Sala van ser conegudes per les *xocolateres*. Després de la guerra, en Joan Batlle (en Batlle màquines) va posar en aquest local un taller de bicicletes; a continuació, la Tureta hi va tenir la fleca fins a finals dels seixanta, moment en què uns quants forners es van associar per constituir la panificadora. Aleshores Tabacalera va adjudicar un estanc a la Mercè Sala; aquest estanc és el que ha heretat la seva neboda, la Marta Capellà, i veient l'interès amb què treballa la seva filla Glòria, és raonable esperar que aquest establiment segueixi molts anys.

La cantonada amb el carrer de Sant Agustí anteriorment havia estat ocupada per la carnisseria Pujol. Quan aquests es van traslladar al costat del Centro, la senyora Mercè va llogar mitja casa a en Niceto Quer, que s'hi va traslladar amb la seva muller –la Maria Bellapart– i els seus fills Francisco i Anton, dos joves plens de salut en els quals la Maria, una autèntica marassa, esmerçava tots els esforços per resguardar-los de qualsevol mal. L'Anton, quan ja s'havia fet càrrec del negoci, va comprar l'altra meitat de botiga i la va remodelar reunificant la casa. Actualment porten el negoci l'Anton i les seves filles Carme i Mercè, a les quals malauradament no puc ajuntar en Conrad Lloveras, traspassat sobtadament. Com que en Conrad fill ha après l'ofici, esperem que sigui un altre establiment que perduri molt temps.

Fira de 1956, la família Quer davant de la botiga (foto família Quer)

A la cantonada on actualment hi ha l'Arbós hi havia hagut can Víctor Geli, una botiga de roba regentada pel senyor Víctor i la seva esposa, la Siseta; ell era l'organista de l'església, i emprava més temps a fer classes de piano que a controlar l'estoc de l'establiment; és per això que, a pesar de portar el nom del marit, la verdadera ànima de l'establiment era la Siseta, que es va guanyar la millor clientela del poble. Després de la guerra prengueren les regnes del negoci els seus fills Àlvar i Maria que, com es va dir en la primera part, el van traspasar a l'Ernest Puiggrós. Un dels proveïdors d'en Puiggrós era en Pere Arbós, i quan aquell va voler tancar el negoci li oferí la possibilitat d'instal·lar-se a Torroella. D'aquesta manera, ja fa trenta-dos anys que en Pere i la Mercè Ayats van renovar la casa i la botiga, i ocupen la millor cantonada del carrer.

La casa que venia a continuació era un pam més avançada que la d'en Víctor Geli. Inicialment hi havia la fusteria d'en Florència; després fou la botiga de roba de la Quimeta² d'en Roc Alabau, coneguda per la Baltramona. Quan la seva néta Margarita Alabau va agafar el negoci, va tancar la residència i va posar una botiga de roba per a mainada, i quan va marxar del poble es va

vendre la casa a en Josep Bou Medià, que hi fa evolucionar una botiga relacionada amb la lampisteria, els electrodomèstics i els objectes de regal.

Inicialment el barber de cal Botet era l'Agustí, el pare de la Consuelo i la Gracieta, que va ser rellevat pel seu gendre, en Pepet Gifre. Aquest, aprofitant la decadència d'en Xicu barber, agafà la millor clientela del poble. Quan en Gifre va tancar la barberia es va convertir, de forma involuntària, en un dels espectacles de les tardes del carrer d'Ullà: en Pepet treballava un *rego* i comercialitzava la verdura en el passadís d'entrada a la casa; transportava les hortalisses en un carret tirat per un ase; com que el burro era tossut i poc obediènt freqüentment tenien opinions encontrades. El local de la barberia ha estat obert de forma discontinua com a botiga: en Gonzalo hi va tenir una botiga de bosses, després uns argentins hi posaren Bronze, una botiga de bijuteria feta amb aquest material. A continuació la Gemma, la propietària, hi tenia roba per a nens i, posteriorment, l'Eduard hi va posar Cafiàmo, on servien tot tipus d'objectes fets amb aquest material, a més de roba *ad lib*. Posteriorment en Joan Radresa hi va obrir Biscuter, una sucursal del negoci de bosses que té a Barcelona i, quan la va tancar, la Tutta Marquès hi va traslladar la botiga que tenia al carrer de Sant Agustí.

En Pepet Gifre i la Gemma Puig l'any 1984
(foto família Puig Alabau)

Amb la creació de la panificadora, es va considerar que moltes fleques tradicionals havien perdut la raó de ser, per aquesta raó a can Bou es varen reconvertir en botiga de queviures on, a més, venien pa. En aquest moment de transició s'havien fet càrrec del negoci en Josep Bou Coll i la Sefa Bayó, que aviat transformaren el local en el bar PicNic. En aquesta època en Josep Bou era director de l'orquestra Caravana que, amb el vistiplau de l'interessat, es va transmutar en la nova orquestra Xavier Cugat. Aquest bar es convertí en lloc de reunió dels músics, amb esporàdiques aparicions del famós *showman*, i on era freqüent veure-hi la seva joveníssima cantant, l'aleshores poc coneguda Nina. Quan en Josep i la Sefa varen marxar a Barcelona, van traspasar el negoci a la Marisol i en Miquel Coll, però sense l'escalf dels músics el local va anar perdent força. Després de passar uns anys tancat, el va comprar la família Puig Alabau que, un cop remodelat, el va obrir com a bar de tapes sota en nom d'El Tast. Aquest bar ha anat passant per diferents gerències; actualment el regenta en Lluís Casadellà.

A la casa del costat hi havia hagut els calçats Anglada. Quan es van traslladar a l'altre costat de carrer, va comprar l'edifici en Sacaries *Pepet* Alabau per instal·lar-hi el taller de llauner i posar-hi una botiga de plats, paelles i parament per a la llar. Amb els anys, el negoci va passar a mans del seu fill Josep; aquest va tenir la desgràcia d'enviudar molt jove i amb dos fills adolescents (en Josep i en Salvador), i més tard es va casar en segones núpcies amb la Lolita Pou, amb qui va tenir una filla, la Glòria. En Josep Alabau va dividir el negoci: en Josep fill es va quedar la lampisteria i la va traslladar al carrer de Figueres, i la Glòria rebé la botiga del carrer d'Ullà. La Glòria es va casar amb en Xico Puig i, davant la pressió de les cadenes d'electrodomèstics, decidiren donar un gran gir al negoci: van substituir els ginys pels vins i caves del Celler del Tast. Al mateix temps varen comprar la casa d'en Bou, les uniren mitjançant una obertura i, com s'ha descrit, hi posaren el bar de tapes d'El Tast. En el celler és fàcil trobar-hi l'Albert, el fill de la Glòria; per tant, esperem que aquesta botiga també tingui continuïtat.

Abans que els Pujol s'instal·lessin a la casa de la cantonada, als baixos hi vivien la Teresa Gumà i en Llambert; ella, a més, hi tenia el taller de modista. Al pis hi vivien les propietàries, les germanes Terrades. L'any vint la Rosita Hospital heretà la casa i, després de remodelar-la, s'hi instal·là amb el seu marit, en Lluís Pujol, i en Josep, el fill acabat de néixer. La botiga passà a ocupar-la en Niceto Quer i, quan es va traslladar al cantó del carrer de Sant Agustí, el substituïren en Sacaries Alabau i la Siseta, que vivien al segon pis, i als baixos hi posaren un taller de llauner. Quan els Alabau es traslladaren a la casa del costat, l'any 1942, en Lluís Pujol hi va posar una botiga per comercialitzar al detall les espadnyes de la seva fàbrica. Amb la recuperació econòmica el negoci s'amplià a les sabates, i quan la pràctica de

l'esport es va generalitzar, durant uns anys també vengueren articles esportius. Actualment la botiga porta el nom de Pou, ja que es va traspasar a l'Emília Pou, que feia vint-i-tres anys que hi treballava com a dependenta. Pel que fa al segon pis, un cop tancada l'acadèmia, s'ha convertit en una prolongació del primer.

A la cantonada de can Cruset hi havia hagut l'estanc d'en Rafel Deulofeu, un personatge molt singular, bufó del marquès De Robert. A més de l'estanc, en Rafel hi tenia un negoci amb l'ampul·lós nom de Molino de Especiería de Consuelo Vilá e hijo, que consistia en un morter on barrejava espècies amb més o menys quantitat de farina de bescuit. En Marciano Cruset va comprar la casa i hi volia traslladar la fleca, però, com es va dir, les seves filles hi obriren negocis fins que hi anà a viure en Joan, el fill, amb la Quimeta i els seus fills Josep i Martí. La botiga restà tancada fins mitjan anys setanta, quan la seva nora Carme hi va posar objectes de regal i, posteriorment, la va convertir en una franquícia de can Surroca. De moment, aquesta ha estat la seva darrera destinació com a botiga, perquè des d'aleshores s'utilitza com a sala d'estar de l'habitatge.

A la primera de les cases de l'Anglada, en Llambert i la Tereseta Gumana hi van posar una botiga de passamaneria semblant a la que tenia el seu nebot a la Rambla de Catalunya de Barcelona. Després de viure-hi en Joan Camós i la Rosenda Soler, i després de passar-hi els seus fills i néts, la casa va quedar tancada. Recentment, la totalitat de la casa Anglada s'ha renovat, i hi ha quedat uns baixos amb dues àmplies botigues i un bloc de pisos. La part que s'ha descrit és la que correspondria a la botiga de modes Cassandra.

A la segona botiga hi havia venut espardenyes una senyora molt tafanera anomenada Elisa Cordereta, a qui donaven el mal nom de Coll d'Oca; la raó d'aquest motiu era la tafaneria de la senyora que, aprofitant que el terra de la casa era un escaló més avall que la vorera, i que a la porta hi tenia una mitja cortina que li permetia treure el cap per sota la portalera i controlar tot el que passava pel carrer. Després de les espardenyes dels Anglada la botiga va passar per moltes mans: la floristeria d'en Ramon Planas, la *sweteria* on la Mariona Tauler venia jerseis, negoci que va continuar la Mercè Mercader; després hi varen posar els brodats d'en Gorres, i fins i tot la Paqui hi va tenir una botiga de llaminadures. Aquest espai aproximadament correspondria a l'actual entrada dels pisos.

A la part que actualment ocupa el PisPas, en Pere *Música* i la Maria Espígol hi venien càntrics i tota classe de terrissa. Posteriorment s'hi instal·là la gestoria Custals, fins que l'Anglada hi va posar la sabateria. Després la botiga va quedar tancada fins que s'hi instal·là en Josep Serenó.

El carrer d'Ullà de 1927; Josep Pujol i Pepito Capellà i, assegut, l'Agustí Botet (foto família Pujol)

A la primera casa de la senyora Leonor hi havia en Fernando Colomer, d'ofici *recader*; aquesta professió el va fer tan popular que, quan es van traslladar al carrer de la Porta Nova i la Carmeta, la seva dona, va obrir la botiga de queviures, tothom l'anomenava ca la *recadera*. Quan la Maria Fullà va tancar la cistelleria Grau, durant molt temps va seguir utilitzant el local com a cosidor i espai de tertúlia. Aleshores l'edifici era propietat de la Maria Cruañas i, quan aquesta va recuperar el local, el seu fill hi va posar una botiga de roba per a dona, ultramoderna, que segons ells canviaria el tarannà dels vilatans: va obrir quinze dies

Al local del costat, un cop desaparegut en Nasi, la botiga va quedar tancada i, després de canviar-li l'aparença, la Manolita i en Lluís Padrosa hi van posar un quiosc de diaris i joguines que, a l'estiu, van ampliar amb una gran novetat: una màquina de gelats italians; quan aquests varen tornar a Roses, van traspasar l'establiment a la Mercè Marsal. Finalment, en Josep i la Montse Serenó varen comprar aquestes dues botigues i hi traslladaren la fotografia. L'edat de la Montse ens fa esperar que aquesta botiga també tingui llarga vida.

Inicialment, a la cantonada amb el carrer dels Dolors, hi havia el locutor públic de Telefònica, regentat per la Carmeta i la seva filla Rosita. Diuen que les comparacions són odioses, però a vegades cal fer memòria per valorar els canvis: cansats com estem de parlar amb veus metal·litzades que no et donen resposta, aquestes telefonistes tenien memoritzats tots els números de Torroella, així com els més sol·licitats de la província, de manera que per trucar a una casa, en lloc de donar-los el número, comunicaves el nom de la persona amb qui volies parlar. Evidentment parlo d'una època on no tothom

tenia telèfon i quan s'havia de trucar s'anava al locutori; la cabina que allí hi havia tenia més de deu metres quadrats, estava entapissada de vellut vermell i hi havia una poltrona per seure-hi. Quan varen traslladar el telèfon a la plaça del Peix, la Paquita Cruañas i en Paco Costa hi posaren una botiga de mobles i, quan la varen tancar, s'hi va posar el rellotger Colomer (Racada). Després en Costa hi va posar una botiga d'esports que va durar pocs anys, perquè finalment s'hi instal·là la Caixa de Catalunya (o, si es prefereix, Catalunya Caixa).

Un dels personatges més populars de l'època fou en Peret Barrancot, millor dit en Peret Roig, el fuster que hi havia al cantó amb el carrer dels Dolors, que tenia una broma per a tothom³ i que, amb el temps, s'instal·là a l'altre costat de carrer. En Peret tenia el sobrenom de Geni de la Resclosa perquè hi tenia una barca amb la qual feia grans pesqueres de les quals sortien pantagruèlics àpats. Després la seva estança fou ocupada molt temps per la Quimeta Pruñonosa i els seus pares. La casa va sofrir una degradació rigorosa i va quedar buida fins a la remodelació de Can Quintana, gràcies a la qual el local s'ha incorporat al conjunt museístic.

Per la part noble de Can Quintana hi havien passat diverses generacions de personatges il·lustres: Alberto de Quintana i Combis fou un poeta de la Renaixença i, al mateix temps, diputat lliberal a Corts i senador del regne obsessionat a promoure millores en l'agricultura. El seu hereu fou Pompeyo de Quintana i Serra, diputat a Corts, president de la Junta d'Instrucció i membre de la Comissió Assessora de l'Estatut de Núria, i els succeí Alberto de Quintana i de León, diputat a Corts i ponent de la primera llei del divorci. La categoria d'aquest últim va quedar subscripta per la presència del president Macià, així com Ventura i Gassol i altres autoritats, a les seves exèquies. Amb l'arribada del turisme, a l'entrada principal del casal, la Maria Rosa Pou hi va posar una botiga d'objectes de regal amb aire cosmopolita; s'anomenava Las Rejas per al·lusions a l'enreixat que migpartia la gran sala. Paral·lelament l'edifici s'anava deteriorant fins al punt d'amenaçar ruïna i, finalment, l'ajuntament el va adquirir i va rehabilitar la part històrica per posar-hi el Museu de la Mediterrània, un espai ampli i viu, dipositori i divulgador de la nostra història i eix vertebrador de la vida cultural del poble.

En l'ampliació de Can Quintana, la Martina d'en Pepet Vilà hi va posar la polleria que més tard passaria al seu fill Mario. La Martina tenia molts fills i pretenia que tots l'ajudessin, però com que eren força entremaliats a la botiga hi solia regnar un cert caos que es notava especialment en el piló de bacallans del costat de la paret. El seu home, en Pepet, no podia ajudar-la gaire, perquè feia de *recader* a Barcelona: cada matí anava a Sant Jordi amb el cotxe de línia, per agafar el tren fins a la ciutat, i al vespre tornava amb el

mocador de farcell a l'esquena, carregat amb les comandes que havia fet per altri. Després de portar un temps tancada, la botiga d'en Mario es reconvertí en Caixa de la Diputació de Girona, més coneguda per caixa d'en Cels, i quan aquesta va passar a l'altra punta del carrer, la Maria Rosa hi posà una botiga de llanes que també era un punt de reunió per teixir jerseis.

A la cantonada amb Fora Portal en Joan Vicens hi havia obert el Cafè d'en Nitú, un local molt gran on es reunia la gent d'esquerres; allí s'hi discutia de política i s'hi planejaven grans revoltes. Posteriorment l'Esteve Martí hi posà un taller de bicicletes. Quan el Banco Hispano-Colonial va voler posar-hi l'oficina, l'Esteve es va assegurar el futur i va acordar amb l'entitat el traspàs del local a canvi d'una col·locació, li adjudicaren una feina que ja ha desaparegut: "passava les lletres."⁴ El Banco Central va absorbir l'Hispano Colonial i es convertí en l'oficina de referència a la zona, fins que aparegueren altres entitats més modernitzades, i en pocs anys Torroella va passar de tenir una única oficina bancària a tenir-ne una munió. Aquesta situació local era el reflex d'una conjuntura insostenible que passava a tot l'estat, que va acabar en un procés de concentracions bancàries; el Banco Central s'uní al Banco Hispano-Americano, i com que la seu local d'aquesta darrera entitat era més moderna, la gran oficina s'incorporà a un local molt més reduït, situat uns metres més amunt, i que ha acabat essent el Banc de Santander. Amb la venda de Can Quintana, tots els locals de l'ampliació decimonònica van ser totalment enderrocats i substituïts per la sala d'exposicions i l'auditori.

Finalment arribem al darrer tram del carrer. La màquina de teixir de la Nuri va deixar de fer jerseis, i l'Astèrio va vendre la casa a en Quim Radresa, que hi traslladà la seva residència, tot tancant la botiga. A l'estiu, durant algunes temporades, el local s'obrí com a taquilla del Festival de Músiques, i posteriorment ha ocupat el local en Paco Blanco.

La Cristiana Torrent, la mare d'en Josep i la Carme Casas, tenia un gran taller de modista al costat de les Jombes; era un punt d'atracció del carrer, ja que sempre hi havia moltes noies que feien gresca, i els corresponents nois que les rondaven. Quan la Cristiana es va mudar a la plaça, l'Antònia hi va obrir la botiga. Una porteta donava pas al pis de mossèn Viver, el capellà poeta, home de lletres i infatigable instructor de català i esperanto. També habitaren aquests pisos en Cherqui, en Sebastià i la Lola Sais, i en Vuitanta Mayolas. Finalment, la família Roig comprà aquesta casa per posar-hi la botiga d'ultramarins. També adquiriren les dues que venien a continuació, i amb el temps les reuniren en un sol cos.

A la casa del costat, sobresortint de la resta de façanes, hi havia hagut la botiga de l'Enriqueta de Serra, amb un peixopalo permanentment penjat a la

porta. A aquest local van anar-hi a viure en Climent Roig, la seva muller, l'Antònia, i el seu fill Anselm, més conegut com en Selmo. Aquest posà una lampisteria en els baixos, però finalment la va utilitzar per ampliar els ultramarins. Finalment, totes dues botigues d'en Selmo es van reconvertir en l'oficina de Caixa Penedès.

La casa contigua era propietat de la Cateura, tia d'en Salvi Plaja, i hi vivia en Xico barber, que hi tenia la perruqueria d'homes més distingida del poble. El seu fill Josep hi va posar una sastreria i, quan la va tancar, la casa va quedar deshabitada i s'ha anat degradant fins arribar a l'esquelet sense sostre que podem veure actualment.

La Teia Casteys i la Montserrat Capellà assegudes al cotxet, davant de la perruqueria de la Maria Cruset (foto Teia Casteys)

A continuació en Marciano Cruset hi tenia un forn de pa; posteriorment la seva filla Maria hi posà una perruqueria que, quan es va mudar al carrer de Sant Agustí, va passar a la Pepita Coll. Al pis hi vivia en Kowolinski.

A l'edifici del costat hi havia hagut la carnisseria Serra, la que posteriorment es va traslladar prop de plaça, a qui va rellevar en Tià Bosch, el *recader*, negoci que a causa d'un desgraciat accident de camió va passar a mans de la seva esposa, la Rosa Alaball, una dona valenta i emprenedora que amb l'ajut del seu cunyat, en Nito Matas *Patel*, va mantenir el negoci fins que el pogué traspasar a la seva filla Caterina i al seu gendre, l'Arturo Mas. Inicialment, tota l'empresa radicava al carrer d'Ullà, i quan arribava el camió s'aturava davant la casa l'estona que fos necessària sense que ningú s'impacientés. Posteriorment, aquest local només els servia d'oficina i habitatge, passant el magatzem a Fora Portal, a continuació del Banc Central.

Finalment, en Joan Lloveras va comprar les dues darreres cases, les enderrocà i hi portà la botiga que tenia al carrer dels Dolors. Aquesta carnisseria posteriorment passà a en Joan Vicens i, després de sofrir una profunda transformació, torna a estar oberta al públic de la mà d'en Ferran Pujol i l'Eva.

Fins fa poc, la botiga més antiga del carrer era la de can Surroca, oberta el 1875 per la Paula Gulló i en Miquel Gich, que passà posteriorment a la Maria Gràcia Gich i en Salvi Isern (Masseró) i, després, a l'Emília Isern i en Joan Surroca. En aquella època la botiga tenia dos cossos independents: en el primer hi havia espadenyas, cordes, fils, cabestres, ronsals... i en el segon el que s'anomenava *loza y cristal*, o sigui, plats, tasses, cassoles, olles i bombetes. Precisament és en aquest local on es va il·luminar la primera bombeta de Torroella; això es degué que els nois de la brigada que instal·laven la llum al poble residien a can Trill i freqüentaven tant com podien les noies que feien espadenyas a la botiga d'en Masseró. Per captar la seva atenció, els van prometre que tindrien la primera bombeta. Després d'en Joan Surroca, la botiga passà a en Jaume Surroca i la Miquela Sens, i finalment a en Josep Maria Surroca, que decidí tancar-la a finals del 2008. Després d'una transformació radical, en Joan Riembau hi acaba d'obrir una peixateria.

És sorprenent que antigament al carrer d'Ullà hi hagués dos fabricants d'espadenyas de costat, perquè tocant a can Salvi Isern hi tenia l'espadenyeria en Candal, més conegut per Candalet. Les espadenyeres varen ser substituïdes per les costureres de l'Anaya. Quan es va tancar aquest taller de modista, la Maria Lluïsa hi va fer pisos que, a vegades, estan ocupats.

A finals del segle XIX en Joaquim Trill es feu càrrec de la casa de menjars d'en Tomàs Molleda i la reconvertí en Fonda del Comerç. La família Trill va continuar amb aquesta fonda i, a més, va comprar la casa Boada de l'Estartit i hi va obrir l'hotel Miramar. L'augment de feina d'aquest hotel era incompatible amb l'atenció de la fonda, i la van tancar. Posteriorment hi va haver l'oficina de Banca Catalana, que es transmutà en Banc de Bilbao quan aquest la va absorbir. Recentment, la família Trill hi ha obert una oficina immobiliària.

I ja tornem a ser a Fora Portal, un lloc privilegiat de la nostra vila que contempla la constant evolució d'un carrer que ha estat pioner i motor de la vida local, i que espero que ho segueixi essent durant molts anys.

Notes:

1 Excepte una part que donava al carrer de Sant Agustí on la Lola Coll Pla hi venia llet a granel.

2 Quimeta Almar.

3 Per exemple: un dia passava pel carrer un viatjant i en Peret li va demanar que entrés al taller. El va fer asseure damunt una fusta i amb un llapis li va resseguir el contorn del cul. "És que havia de fer una tapa de comuna i no tenia patró", li va dir.

4 Quan un proveïdor girava una lletra a un client per mitjà del banc, l'Esteve agafava la lletra, es desplaçava a la casa del client i l'informava del dia que l'havia de pagar, així com de la quantitat. Evidentment, el client s'ho havia d'anotar, no es feien fotocòpies.